

تحلیل شخصیت و شخصیت‌پردازی در منظومه خسرونامه

سارا گرامی^۱، زرین تاج واردی^۲

^۱ کارشناسی ارشد، فارغ التحصیل از دانشگاه شیراز

^۲ دانشیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شیراز

چکیده

شخصیت‌پردازی و شخصیت‌سازی از عناصر مهم در ادبیات داستانی است. به همین دلیل نویسندگان سعی دارند که در این عنصر مهم و تکنیک‌ها و شگردهای مربوط به آن دقت بیشتری بنمایند. در متون ادبی کهن، شخصیت‌پردازی جایگاه والایی دارد. در منظومه‌ی خسرونامه نیز اهمیت این عنصر واضح و آشکار است. با توجه به اینکه در سراینده‌ی منظومه‌ی خسرونامه تردید وجود دارد و همچنین تاکنون به لحاظ شخصیت‌پردازی و شخصیت‌سازی مورد بررسی قرار نگرفته است؛ در حالیکه شخصیت‌پردازی یکی از عناصر برجسته و کلیدی در داستان نویسی است، در این پژوهش سعی شده است ابتدا به صورت مختصر سراینده‌ی اثر معرفی شود؛ سپس شخصیت‌ها در دسته‌بندی‌های متفاوت و شگردهای شخصیت‌پردازی مستعمل در این اثر بررسی شوند. روش مورد استفاده در این پژوهش، اسنادی است؛ بدین ترتیب که با جمع‌آوری و بررسی اطلاعات و استخراج ابیات مربوط به موضوع، شخصیت‌های داستان بر اساس ویژگی‌هایشان طبقه‌بندی و نحوه‌ی شخصیت‌پردازی در اثر بررسی شده است. با نگاهی مختصر به نتایج حاصل از پژوهش می‌توان گفت که با توجه به دلایل و قرائن یافت شده، سراینده‌ی این اثر چه به لحاظ سبکی و چه به لحاظ زمانی نمی‌تواند عطار باشد؛ اما درباره‌ی شخصیت‌های داستانی خسرونامه شایان ذکر است که هرگز و گریز جزئی شخصیت‌های اصلی هستند که هم به‌گونه‌ای جزء شخصیت‌های همه‌جانبه قرار می‌گیرند و هم جزء شخصیت‌های نوعی. علاوه بر مطالب مذکور، باید خاطر نشان کرد که شاعر از دو تکنیک گفت و گو و توصیف در شخصیت‌پردازی بهره‌ی وافر برده است.

واژه‌های کلیدی: خسرونامه، شخصیت، شخصیت‌پردازی، گفت و گو، توصیف.

مطالعات ادبیات، عرفان و فلسفه

دوره ۴، شماره ۱، بهار ۱۳۹۷، صفحات ۲۱۴-۲۲۷